

פניני הפרשה

* יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים *

© נייד: 052-7654216 כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. © דוא"ל: 7654216@gmail.com

הבסיס המאחד

כל הזהב העשוי למלאכת המשכן בא מתרומתם של נדיבי לב בעם ישראל. כל אחד נתן כפי יכולתו, והיו סופרים כל פרט כדי להראות גודל מעלת המשכן העומד לעולם, שאף שנגנז, הוא עתיד להתגלות בביאת משיח צדקנו. בבנין המשכן היה דבר יוצא דופן שלא נעשה מתרומת נדיבי עם, אלא היה מוטל כחוב על כל אחד מישראל והוא ענין מחצית השקל. כולם היו חייבים להשתתף במדה שוה, ומתרומה זו של מחצית השקל נעשו אדני הקדש. ויש להבין, מדוע הוטל חוב בסכום פעוט על הכל, ומדוע ניתן החוב דוקא בבנין המשכן ולא בשאר מלאכת המשכן? עונה על כך האבן עזרא, כי אדני הקדש היו את הבסיס עליו עמד המשכן, והמשכן וכל כליו שהיה "זכרון לבני ישראל" היה מוכרח להיות עומד על כסף שהכלל כולו נתן, וגם מה שניתן מתרומותיהם של היחידים משתייך ומתייחס לכלל כולו, ולכן רצה הקב"ה שהצבור כולו ישתתף בסכום שוה ביסוד המשכן, וזה מאחד את עם ישראל להיות שייכים להשראת השכינה בישראל.

מסופר על חברו של הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל שבלילה אחד התגנב חרש אל עבר הכנסיה, טיפס לגג ופירק את הצלב המאוס. אולם שני אנשים שהבחינו בו ארבו לו למטה, תפסוהו והעבירוהו לתחנת המשטרה, שם נגזר דינו למוות. בלילה נשמעו דפיקות על דלת ביתו של רבי יהונתן. הרב ניגש לפתוח את הדלת. לבית נכנס אדם שסיפר לרבי יהונתן כי הוא שומר בית הסוהר, וכי תמורת עשרים אלף זהובים שתמסור לו הקהילה היהודית, הוא מוכן להבריח את היהודי. רבי יהונתן רצה לרוץ לקרוא לראשי הקהל על מנת לחשוב כיצד לגייס את סכום הכסף הגדול, אולם אז נזכר כי ברשותו סכום זה אותו שמר לצרכי נישואי ילדיהם. שָׁמַח על הזכות שהתגלגלה לידי מצוות פדיון שבויים, שלשל לידיו של האיש מחצית מהסכום כשאת החצי השני השלים לאחר מספר שעות עת ראה את חברו קודם בריחתו מהעיר.

רבי יהונתן חשש מאוד כי הרבנית תקפיד על מעשהו, ולכן הסתיר ממנה לעת עתה את מעשהו. לאחר שהתפרסם בעיר דבר בריחתו של הנידון למוות, יצא רבי יהונתן לסיבוב בן כמה ימים בעיירות הסמוכות, שגם עליהם היה מופקד. בלילה לאחר צאתו, הגיע לביתו אדם לא מוכר וביקש להפגש עם הרב. כששמע כי הרב אינו, סיפר לרבנית כי הוא שומר בית הסוהר ששחרר את חברו של הרב. היות ושמע כי התגלה מעשהו, יודע הוא כי למחרת ייקחוהו למשפט ורע ומר יהיה גורלו. לכן החליט לברוח מהעיר, והיות וצבר במהלך השנים סכומי כסף רבים ועצומים, חשב להפקיד את כל כספו אצל הרב, שהתגלה כאדם אציל שלהצלת חברו היה מוכן להפקיר את כל כספו, מאשר שיפול בידיהם של מבקשי רעתו. האיש הכניס לבית ארגז מלא כסף וחפצי ערך יקרים, כולל כספו של רבי יהונתן.

למחרת התפרסם בעיר כי האיש ניסה להימלט, ובמהלך בריחתו נורה על ידי שוטרים ומת. כשחזר רבי יהונתן לביתו לאחר מספר ימים סיפרה לו הרבנית בהתלהבות על האוצר האדיר שנפל לידם. אולם רבי יהונתן הגיב לידיעה בצער. הוא הבין כי אם כל כספו הושב לו כנראה כי בשמים לא ראו בעין טובה את המצוה החשובה שעשה. בצערו כי רב, החליט לערוך שאלת חלום. בחלום נאמר לו כי מצוה זו של פדיון שבויים, של אדם שחס על כבוד יהודי העיר, היה מוטל על כולם. אולם הרב החליט לקחת את כל המצוה לעצמו ולא לזכות את כולם במצוה, לכן זכה במצוה אולם את שכרה קיבל מידיה, היות ואינה מושלמת.

במיעוט שחוק

שאלו פעם חסידים את רבי מנחם מנדל מקוצק, כיצד הוא שנוול כמתנגד הפך לחסיד. השיב להם: "נעשיתי חסיד מפני שבימי ילדותי היה איש זקן שסיפר מעשיות נפלאות על צדיקים. הוא סיפר רק מה שידע, ואני שמעתי רק מה שהייתי צריך..."

עצה טובה

למי שיש ארוע שמחה, מומלץ לדאוג שההזמנות תהיינה מוכנות מספיק זמן לפני, כי לפעמים יש הזדמנות לתת הזמנות כשנפגשים וכדומה.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"האשה הצדקת ומתנהגת בצניעות וכושר המדות, מורישה לבניה עזר וכח גדול ביראת ה' ותורתו, ויהיו רובם צדיקים."

(מגיד חדשות"ח"י עמ' שצ"ח)

ומשחת את הכיור ואת כנו וקדשת אותו (מ י"א)

כתב בתרגום יונתן: ותרבי את כיורא וכו' ומשיחא בר אפרים דנפיק מיניה [מיהושע], דעל ידוי עתידין בית ישראל למנצחא לגוג ולסייעתיה בסוף יומיא. ע"כ. ועי' בפסיקתא זוטרתא פרשת בלק (עה"פ ומחץ פאתי מואב וקרקר וגו') דאיתא שם שמשיח בן יוסף עולה ובונה את ביהמ"ק וכו' והוא מוחץ כל הכנענים ויבוא על ארץ מואב והורג את חציה והשאר שובה אותם בשביה וכו' ואחרי כל זאת שומע גוג ומגוג ועולה עליהם וכו' והוא [גוג ומגוג] נכנס והורג אותו [את משיח בן יוסף] בחוצות ירושלים וכו' וישראל רואים כך ואומרים אבד משיח ממנו. ע"כ. ולכאורה זה לא אתי כהת"י הנ"ל דקא' שמשיח בר אפרים ינצח את גוג? ואפשר דכיון דעל ידו מתחילה הגאולה קאמר דעל ידוי עתידין למנצחא לגוג וכו' וגם לא קאמר ומשיחא וכו' דעתיד למנצחא לגוג וכו' אלא עתידין בית ישראל למנצחא וכו', משמע דישראל הם שינצחוהו ולא משיח בן אפרים. אולם נראה יותר דפליגי התרגום והפסיקתא במ"ש בסוכה דף נ"ב ע"א: "וספדה הארץ משפחות" וכו' הא הספידיא מאי עבידתיה? פליגי בה רבי דוסא ורבנן. חד אמר על משיח בן יוסף שנהרג, וחד אמר על יצה"ר שנהרג. ע"ש. ועי' בס' דברי יואל (להגה"צ ר' יואל מסאטמר זצוק"ל) פרשת ויגש שכ' דנראה דפליגי בהכי דלמ"ד דעל יצה"ר שנהרג, ס"ל דלא יהרג משיח בן יוסף. וזהו שאנחנו מכוונים בברכת תשכון בתוך ירושלים וכו' על משיח בן יוסף שלא יהרג ע"י ארמילוס רשיעא. ע"ש. דהפסיקתא ס"ל כמ"ד קמא דמשיח בן יוסף יהרג, והתרגום ס"ל כמ"ד בתרא דלא יהרג. (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן • עובדיה חן

חרות עם אֶזוֹן

זו גם הסֶבֶה שְׁלַחַג הַפֶּסַח קוֹרְאִים מִצַּד אֶחָד "חג החרות" - לְזַכֵּר הַנֶּס שֶׁבּוֹ יִצְאֵנוּ לְחֵירוֹת, וּמִנְגִּיד "חג המצות" - עַל שֵׁם לַחֵם הָעֲנִי שֶׁאֲכָלוּ אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם. שְׁלוֹב זֶה הֵמָּא פִּינָן אֶת חַג הַפֶּסַח - זְכִירַת גְּדֻלַּת הַנֶּס עִם זְכִירַת הַמָּצָב שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּאנוּ, מְעַמִּיד אֶת הַרְגָּשַׁת הַחֵירוֹת בְּמִקוּמָה הַנְּכוֹן.

מֵאַרְע מְשֻׁמַּח נוֹסֵף שֶׁבּוֹ אָנוּ מְזַכְרִים אֶת הַיָּמִים הַפְּחוֹת טוֹבִים, הוּא בְּהִבָּאת הַבְּכוֹרִים, כַּאֲשֶׁר מֵבִיא הַבְּכוֹרִים עוֹנָה וְאוֹמֵר: "אֲרָמִי אֲבִד אָבִי וַיִּרְדַּם מִצְרַיִמָּה וְגו' וַיִּרְעוּ אֶתְנֵנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ" וְגו'. **רַבֵּנוּ בַּחֲיִי** (דְּבָרִים ו, יב) מְבַאֵר אֶת הַסֶּבֶה: כִּשְׁאֲנוּ נִמְצְאִים בְּאַרְץ יִרְשָׁתֵנוּ וְנַחֲלָתֵנוּ וּמַעֲלִים בְּשִׁמְחָה אֶת פְּרִי בְּכוֹרֵנוּ לְבֵית הַמֶּקְדָּשׁ, אֵינָנוּ שׁוֹכְחִים אֶת יְמֵי הָרַעָה לְצַד הַהוֹדָאָה עַל הַגָּאֻלָּה. וּפְרַשׁ בְּזֶה מֵאִמֵּר קִהְלַת (ז, יד) "בְּיוֹם טוֹבָה הִיָּה בְּטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה רְאֵה", שֶׁשְׁעוֹר הַכְּתוּב "בְּיוֹם טוֹבָה רְאֵה יוֹם רָעָה", וְאֵז תִּמְצָא וְתִזְכֹּר הַיִּתְרוֹן שֶׁיֵּשׁ לָךְ הַיּוֹם עַל הַזְּמַן שֶׁעָבַר, וְתוֹדָה לַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל זֹאת.

עַל פִּי זֶה פִּרְשׁ בְּסִפּוֹר "אֲמַרִי נַעֲם" מֵה שֶׁאֲמָרוּ בְּמִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה לט, יא): דָּוִד הִמְלִיךְ יִצְחָא לוֹ מוֹנִיטִין בְּעוֹלָם - מִקְלוֹ וְתַרְמִילוֹ מִכָּאן, מְגִדֵּל דָּוִד מִכָּאן. מְרִדְכִי יִצְחָא לוֹ מוֹנִיטִין בְּעוֹלָם - עֲטֹרַת זָהָב מִכָּאן, שֶׁק וְאִפְר מִכָּאן. וְהַפְּנֵנָה לְהִרְאוֹת צְדָקָתָם שֶׁל דָּוִד וּמְרִדְכִי, שֶׁגַּם בְּשָׁעָה שְׁה' הָרִים אֶת כְּפָאָם בְּרַב גְּדֻלָּה וְכַבּוּד וַיִּקָּר, זְכָרוֹ תִּמְיֵד אֶת מַעֲמָדָם הַקּוֹדֵם וְנִהְיֶה בְּעֵנְוָה וּבְהַכְנָעָה.

לְשֵׁם מָה מִצְוָה אוֹתֵנוּ הַתּוֹרָה לְאָכַל אֶת בֶּשֶׂר הַפֶּסַח עַל מִצּוֹת וּמְרוֹרִים, לָמָּה לֹא לְשַׁכַּח מִהָעֶבֶר הָעָגוּם הַזֶּה וְלִהְתַּמְקֵד בְּעֵתֵיד הַמְזִהִיר? וּבְכֻלָּל, מֵה פֶּשֶׁר הַנִּגְוִד הַקִּיצוֹנִי הַזֶּה - מִצַּד אֶחָד הַתְּנַהֲגוֹת כְּבִנֵי מְלָכִים בְּהַסְבָּה בְּבֶשֶׂר וּבַיִן, וּמִנְגִּיד הַתְּנַהֲגוֹת כְּבִנֵי עַנְיִים בְּאֲכִילַת הַמִּצּוֹת וְהַמְרוֹרִים?

לְרַבֵּנוּ יוֹסֵף חַיִּים זַצ"ל בְּסִפּוֹרוֹ "בֶּן אִישׁ חַיִּל" (ח"ב דְּרוֹשׁ א' לְשִׁבְתַּת הַגְּדוֹל) יֵשׁ הַסֶּבֶר נָאָה: אֲכִילַת בֶּשֶׂר הַפֶּסַח, הִיא זְכָר לְנֶס הַגָּאֻלָּה שֶׁבְּעַקְבוֹתֶיהָ נַעֲשִׂינוּ בְּנֵי חוֹרִין מְעַבְדוֹת קִשָּׁה וְאַרְכָּה. בְּרַם, הַרְגָּשַׁת חֵירוֹת זוֹ יְכוּלָּה לְהֵבִיא אֶתְהָ עֵדֶף שְׁכָרוֹן-כַּח שֶׁעֲלוּ לְדַרְדֵּר אֶת בֶּן הַחוֹרִין לְמִקוּמוֹת שְׁלִילִיִּים. לְפִיכָּה, עַל מְנַת **שְׁלֵא תִזְוַח דַּעֲתָנוּ בְּחֵירוֹתֵנוּ**, מְזַכְרִים אָנוּ לְעַצְמָנוּ בְּעֵצוּמוֹ שֶׁל הַסֶּדֶר גַּם אֶת הַדְּלוּת שֶׁהִיָּתָה מְנַת חֲלָקֵנוּ, כַּאֲשֶׁר אֲבוֹת אֲבוֹתֵנוּ הָיוּ בְּשִׁפְלַת הַמְדַרְגָּה, בְּעַבְדוֹת עֲנוּי וְהַשְׁפָּלָה. וְזֹאת עַל יְדֵי אֲכִילַת מִצָּה וּמְרוֹר - הַמִּצָּה זְכָר לְמִזְוֵנָם הַדֵּל בְּגִלוּת מִצְרַיִם, וְהַמְרוֹר זְכָר לְמִרְרוֹת וּלְקִשֵׁי הַשְׁעָבוּד שֶׁהָיוּ נְתוּנִים בָּהֶם.

זוֹ הַסֶּבֶה שֶׁבַּעַל הַהֲגָדָה בָּחַר לְפָתַח אֶת לֵיל הַסֶּדֶר בְּקִרְיָאָה "הָא לַחֲמָא עֲנִיָּא, דִּי אֲכָלוּ אֲבָהֶתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם", וּבְהַמְשִׁיךְ "עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם". וְכַפִּי שֶׁקָּבְעוּ חַז"ל: "מִתְחִיל בְּגִנוּת וּמִסִּים בְּשִׁבַח" (מִשְׁנֵה פְּסָחִים פ"י מ"ד). מֵדוּעַ הָיָה חָשׁוּב לְחַז"ל לְהִתְחִיל אֶת הַסֶּדֶר הַחֲגִיגָה דְּיוֹקָא בְּגִנוּת? אֵלֶּא שֶׁכָּאֲמוֹר הַתְּזַכֵּרֶת הַזֹּאת נִוְעָדָה לְהַנִּים מִלְּבַנוּ רְגִשׁוֹת גְּאֻוָּה.

שאתה נוהג בו לפניך משורת הדין ומנסה לדון אותו לכף זכות - כך גם ינהגו אתך משמים.

6. **זכרון טוב** - נסה להיזכר בתכונות הטובות של האדם שהכעיס אותך. יתכן שהוא היטיב אתך בעבר, יתכן שהועיל רבות לאנשים אחרים, או אולי יש לו תכונות אחרות הראויות להערכה. (ע"פ תומר דבורה פרק א').

7. **נפגעת - שילמת** - נסה למצוא או להמציא לעצמך סיבות מדוע הדבר אינו פוגע בך. נסה אפילו למצוא דברים טובים בפגיעה הזו. גם אם אינך מצליח לעשות זאת, אל תראך שאתה נפגע. הדבר הטוב ביותר שתוכל לעשות לפוגע, הוא להראות לו שהוא הצליח. זה יגרום לו בוודאות לנסות שוב.

8. **הפרעות** - עצור ושאל את עצמך: "מה הייתי מציע לאדם אחר אילו היה במצב דומה?", או: "מה היה מציע לי אדם חכם במצב הזה?" (הרבה יותר קל לומר לאחרים מדוע אין צורך לכעוס). (הרב זליג פליסקין שליט"א).

9. **הומור** - נסה להמיר את התגובה הכעסנית בהומור. במקום להגיד את המשפט בזעם, אמר אותו בטון של הומור, באירוניה קלה או בקריצה. (אליהו שי הי"ו).

10. **כפרה** - כדי להקל על עצמך לספוג פגיעה שפגעו בך, זכור שעגמת הנפש תועיל לך לכפרת עוונות, וזה בדרך כלל עדיף ממחלות או אסונות רח"ל. ("ראשית חכמה").

1. **דהייה** - דחה את התגובה למועד מאוחר יותר. תאכל משהו, תנשום אויר צח, תספור עד עשרים, ובמקרים חריגים תישן עם זה לילה. במבט לאחור, תיווכח כי מרבית הדברים המכעיסים, מקבלים גוון שונה לגמרי לאחר שעה של רגיעה.

2. **כתיבה** - כתב את הסיפור של העוול שנעשה לך, יחד עם אוסף התחושות, המחשבות והטיעונים כנגד הצד השני, קרא את הכתוב בקול רם, כל יום, עד שתחוש שוויון נפש. (שמעתי).

3. **מכתב** - כתב לפוגע מכתב זועם בכל החריפות עם כל מחשבות הכעס שיש לך עליו. אחרי כתיבת המכתב, כבר אין צורך לשלוח אותו אליו. עצם ביטוי הרגשות בכתב, עשוי לשחרר את הכעס שצברת בתוכך. (הרב זליג פליסקין שליט"א).

4. **דיבור ישיר** - דבר ישירות עם האדם שהכעיס אותך. בהרבה מקרים תקבל מבט חדש שיבהיר לך את נקודת מבטו של הצד השני, ובעקבות כך יתמתן רגש הכעס.

5. **כף זכות** - שב עם עצמך ונסה לדון אותו לכף זכות: אולי הוא לא עשה זאת בכוונה, אולי הוא עשה זאת מחוסר מודעות או מתוך מצוקה פנימית, ואולי בגלל אלף סיבות אחרות שאינך יכול להעלות על דעתך. זכור גם שהיהודי הזה שאתם כועס עליו, הוא ילד של ה' יתברך, וכשם

הוא - היה אומר • ביאור אמרות והנהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

רבי אלעזר בן עזריה - לומד מכל אדם

בפרקי אבות (פרק ד' משנה א') מובאת אחת המימרות הבודדות של בן זומא: "איזהו חכם? הלומד מכל אדם". והנה בשיעורו השבועי (מוצ"ש בהר בחוקותי תשפ"א) מצא מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א קשר מפתיע בין אימרה זו לדברי רבי אלעזר בן עזריה בהגדה של פסח: "הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא...". לפי השערתו, בן זומא כיוון באמירתו לרבי אלעזר בן עזריה שהיה נשיא ישראל, וכיון שחכם היה וידע שלכל יהודי יש חלק בתורה, לא זלזל בדרשתו, ולמרות שהיה תלמיד פשוט הדן לפני רבותיו, למד ממנו, ולא עוד אלא שעמד ופרסם בקול גדול דברים בשם אומרם.

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה

מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: מה דעת כת"ר על תורת רבי נחמן ברסלב?

תשובה: אין ספק שהוא חכם גדול בתורת הנפש, ורבים השיב מעוון בעצות הנפלאות שלו.

שאלה: יש בחורים בישיבה שמתפללים בשבת בנץ ועושים קידוש לאחר התפלה, ובסעודה שניה יורדים לאכול סמוך לברכת המזון, וכן בסעודה שלישית יורדים סמוך לשקיעה, וזאת משום שרוצים לשקוד על לימודם. ולפעמים יש שבת שמשמחים בה חתן שעומד להינשא, ויוצא שהם בקושי שרים ומשמחים אותו, האם הם נוהגים נכון?

תשובה: אסור לעשות כן. מצוה לשמוח ולשמח. ואפשר לשקוד בצנעא על לימודם.

שאלה: תמיד נהגנו לעשות את ההילולא של רבי חי טייב בי"ט בכסלו, ולאחרונה ראינו שבלוח שנה של הישיבה ההילולא שלו בט"ז באייר, מה הנכון?

תשובה: מתברר שעל ציונו הישן נרשם ט"ז באייר. והוא באמצע בין הילולת רבי מאיר להילולת רשב"י. [עיין בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' רצ"ו וח"ד עמ' תקמ"ו בהערה].

שאלה: אנו מתפללי בית הכנסת על שם אלי כהן נ"ע שבמבשרת ציון (חלק מהמתפללים יוצאי תוניסיה) נהגנו במשך שנים להשאיר חלק מספרי התורה מחוץ להיכל - משמחת תורה ועד ראש חודש מר חשוון. שאלתנו: האם נכון המנהג וראוי לקיימו?

תשובה: המנהג נכון וטוב ונזכר בספרים. רק שתהא שמירה מעולה על ספרי התורה, וכן יש להשאיר נר דולק (או מנורת חשמל קטנה) על יד הס"ת.

חידת השבוע

היכן מצינו בדברי חז"ל כינוי "תינוקות של בית רבן" על ילדי גוים רשעים?

הפתרון: בתנא דבי אליהו (פרק ז'): "ואמר לו פרעה למשה, בכשפים אתה בא אלי?! אקרא לתינוקות של בית רבן ויעשו גם כיוצא בה. מיד 'ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים ויעשו גם הם'..."

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מו"ל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com